

היועץ המשפטי לממשלה נגד פלוני

בבית-המשפט העליון בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
[16.5.58, 11.3.58, 31.1.58]

לפני מ"מ הנשיא (חשין), והשופטים זילברג, ברנזון

א

פקודת הסודות הרשמיים [תא"י, פרק ק, ע' 1003], סעיפים 3(1), 3(2), 3(1) (ב), 18, 7(ג) — פקודת הפרוצידורה הפלילית (שפיטה על-סי כתב-אישום) [תא"י, פרק לו, ע' 446], סעיף 52 (כפי שתוקן ב-1939 [תוס"א 964, ע' 97]).

ב

אישום בפגיעה בבטחון המדינה על-ידי איסוף ידיעות העלולות להיות לתועלת לאויב ומסירתן לאחרים, ובהשתדלות להשיג דרכון מזויף.

ג

„בטחון המדינה“ פירושו: מכלול האינטרסים המדיניים שהמדינה הפצה ביקרם, כפי שהדבר עולה מתוך המדיניות הגלויה או המוצהרת של מנהיגיה החוקיים של המדינה — ואם מדיניות זו מודהית, או מתקשרת, או מתקרבת לאחד הגושים הסוליטיים של ארצות תבל, הרי כל מי שפוגע במדיניות זו, לא באמצעי תעמולה חוקיים, אלא על-ידי עשיית אחד הדברים המנויים בסעיף 3(1) לפקודת הסודות הרשמיים, עובר על העבירה האמורה באותו סעיף, גם אם הוא מאמץ באמונה שלמה כי אותה הונחה, התקשרות, או התקרבות היא לרעת המדינה, ומסכנת את שלומם וטובתם של בני-המדינה — כאן, לגבי עצם המושג „בטחון המדינה“, להבדיל מכוונת הפגיעה המבחן הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי, ומוסד דותיה המוסמכים של המדינה הם הם הקובעים את תכנו ומשמעותו של מושג זה — מאחר שהמלה preparatory כלולה בהוראות סעיף 18 הנ"ל יש להרשיע בעד השתדלות להשיג דרכון מזויף אף אם הדבר לא יצא מגדר הכנה גרידא.

ד

ערעור על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, תל-אביב-יפו (השופט S. אבישר), מיום 21.6.57, ב"תיק פלילי 41/57, לפיו זוכה המשיב משתי עבירות לפי סעיף 3(1), 3(ג) לפקודת הסודות הרשמיים, הערעור נתקבל.

ה

בך — בשם המערער; זליכובסקי — בשם המשיב

פסק-דין

ו

השופט זילברג: הערעור שלפנינו הוא על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי, תל-אביב-יפו, בו זוכה המשיב מעבירות על סעיף 3(1), 3(ג) של פקודת הסודות הרשמיים. אין ספק — והשופט המלומד קבע כעובדה — כי הידיעות שהמשיב אסף ומסר לאחרים (שמות אורחים זרים מקרוב ומרחוק), הן מסוג הידיעות העלולות להיות לתועלת לאויב. השאלה היחידה שהטרידה את השופט המלומד היתה אם אמנם התכוון המשיב, מבחינה סובייקטיבית, לפגוע בטובת המדינה, ותשובתו לכך היתה: „הן ולא ורפיא בדיה“, הניח למשיב ליהנות מן הספק.

ז

השופט זילברג

לדעתנו, טעה בזה השופט המלומד, וטעותו נובעת מכך שהוא פירש שלא כהלכה את המושג "בטחון המדינה". "בטחון המדינה" אין פירושו טובת המדינה כפי שהיא מצטיירת במוחו של הנאשם מתוך ההשקפות האישיות או המפלגתיות שלו; שאם נאמר כן, נגיע אל המסקנה האבסורדית, כי אם מישהו סוכר בתום-לב כי נזת לה למדינה שלא נבראה משנבראה, ועכשיו שנבראה — עליה להיכנע לפני האויב ולהיבלע על-ידו, מותר יהיה לו לסייע בפועל ממש בידי האויב, כדי להביא לידי מעשה "מחשבה טובה" זו. לא לכך התכוון המחוקק! "בטחון המדינה" פירושו הוא: מכלול האינטרסים המדיניים שהמדינה חפצה ביקרם, כפי שהדבר עולה מתוך המדיניות הגלויה או המוצהרת של מנהיגיה החוקיים של המדינה, ואם היא — במדיניותה — מזדהית או מתקשרת או מתקרבת לאחד הגושים הפוליטיים של ארצות תבל, הרי כל מי שפוגע במדיניות זו, לא באמצעי תעמולה חוקיים, אלא על-ידי עשיית אחד הדברים המנויים בסעיף 3(1)(ב), 3(1)(ג) של פקודת הסודות הרשמיים, עובר את העבירה האמורה באותו סעיף, גם אם הוא מאמין באמונה שלמה כי אותה הודעה, התקשרות או התקרבות היא לדעת המדינה, ומסכנת את שלומם וטובתם של בני המדינה. כאן, לגבי עצם המושג "בטחון המדינה" — להבדיל מכוונת הפגיעה — המבחן הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי, ומסודותיה המוסמכים של המדינה הם הקובעים את תכנון ומשמעותו של מושג זה.

במקרה שלפנינו ידע המשיב יפה יפה, כי המטרה הנבספת על-ידו אינה עולה בקנה אחד אלא פוגעת במטרות מדיניותה הנכונות של ממשלת ישראל. שכן הוא בילש בסתר וביקש להשגיל ולסכל פעולות הנעשות מטעם המדינה. כמו-כן ידוע ידע, כי הידיעות שהוא אוסף ומסר יגיעו לא רק לאזני הוועדים והאגודות הפועלים באורח חוקי כאן בארץ, אלא גם לצמרת אותם האילנות הגדולים, בהם נתלים הוועדים והאגודים הללו ומהם הם ניזונים, ובבוא היום הם לא יהססו לפעול על-פיהם. שכן הוא קיווה, לדבריו (ע' 45 של הפרוטוקול), כי המטרה אליה הוא שואף עתידה להיות מושגת על-ידי פעולת "כל הכוחות וגם בחוק-לארץ". תהא זו איפוא תמימות יותר מדי גדולה מצדנו להניח, כי הידיעות החשובות שהוא אסף ומסר, נועדו רק לשימוש פנימי כאן בארץ, ללא כוונה ורצון שייגיעו אל הכתובת הנכונה.

נוכח המסקנה שהגענו אליה, אין צורך לדון בכל שאר השאלות שנתעוררו על-ידי באי-כוח בעלי-הדין. ברצוננו רק לציין, כי אין אנו שותפים לדעתו של השופט המלומד כי מאחר שענין השתדלותו של המשיב להשיג פספורט מזוייף של מדינה זרה, לא יצא מגדר הכנה גרידא, לא היה בכך משום עבירה על החוק, ולכן אין לדון בה כלל ועיקר. התעלם השופט המלומד מן המלה preparatory האמורה בסעיף 18 של הפקודה. היוצא, איפוא, כי אף לאחר שהשופט המלומד ניקה את המשיב מן העבירות המיוחסות לו בכתב-האישום, היינו העבירות על סעיף 3(1)(ג) של פקודת הסודות הרשמיים, עליו היה לדון באשמת השגת הפספורט המזוייף הנ"ל ולהרשיע את המשיב — אם יימצא אשם בכך (ולמעשה הוא הודה בדבר; ראה עדותו בע' 41, 42) — בעבירה היותר קלה האמורה בסעיף 7(ג) של הפקודה, מכוח הסמכות הנתונה לו על-פי סעיף 52 של פקודת הפרוצי-

השופט זילברג

דורה הפלילית (שפיטה על-פי כתב-אישום), אך דעתנו היא כי המשיב, אשם בעבירות שיוחסו לו בכתב-האישום, ולכן אין אנו מחזירים את הדין לבית-המשפט דלמטה לשם דיון באשמה הנ"ל.

א המסקנה שהגענו אליה, איפוא, היא, כי יש לקבל את הערעור, ולהרשיע את המשיב בעבירות שיוחסו לו בכתב-האישום כנ"ל.

גזר-דין

ב המערער הורשע בעבירת ריגול, אף-על-פי-כן אין להתעלם במקרים כאלה מן המעשה המתווה את העבירה: יש מעשה שהוא עלול להיות מסוכן ביותר מבהינת תוצאותיה, ויש מעשה שתוצאותיו אינן חמורות כל כך. במקרה שלפנינו הודיע הנאשם לאחרים שמות של אורחים נרים אשר הגיעו לארץ. אנו שוקלים את מהותו של המעשה הזה, בראונו לקבוע את העונש שיש להטיל עליו.

ג הנאשם התוודה לפנינו והצהיר בשבועה, כי הוא ניתק את כל הקשרים עם קבוצת האנשים, אשר לה מסר את הידיעות האמורות. יחד עם זה נשבע, כי לאחר שנוכה לדעת כי דרכו לא היתה בכונה, החליט לשנותה ולפעול לטובת המדינה. אין אנו רואים עילה לפקפק באמיתות חרטתו.

ד הנאשם הוא בגיל העמידה וסובל ממחלת-לב אנושה.

ה בהביאנו בחשבון את כל המסיבות האמורות אין אנו רואים מקום להטיל על הנאשם עונש של מאסר ממש. אנו מסתפקים בהטלת עונש מאסר-על-תנאי של שתי שנים לתקופה של שלוש שנים. התנאי — עבירה מסוג הפשע או כל עוון שהוא, שיש בו משום חתירה תחת "בטחון המדינה" או כל פגיעה בו.

ניתן היום, כ"ו באייר תשי"ח (16.5.1958).